

Voorgestelde tekst zienswijze, te richten aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Groningen

In de voorbereiding op de begroting van de Veiligheidsregio Groningen (VRG), wordt jaarlijks bepaald hoe de objectieve budgetten die de gemeenten krijgen in het clusteronderdeel Brandweer en Rampenbestrijding (B&R) van het gemeentefonds zich tot elkaar verhouden. Deze verhouding is de basis voor het bepalen van de verdeelsleutel op basis waarvan de gemeentelijke bijdragen aan de VRG worden bepaald. Normaal gesproken een technische exercitie die wat marginale verschuivingen met zich mee brengt.

Met ingang van 2023 kent het gemeentefonds echter een nieuw verdeelmodel, als gevolg van de doorgevoerde herijking. Deze herijking heeft ook grote verschuivingen in de objectieve budgetten van het cluster B&R tot gevolg. Daarom heeft de VRG het bureau Cebeon gevraagd een nieuwe berekening op basis van de decembercirculaire 2022 te maken, met een advies hoe met de effecten op de verdeelsleutel om te gaan.

In deze zienswijze geven we eerst in hoofdlijn een overzicht van de uitkomsten van de verhoudingen in het cluster B&R en wat dit, conform de geldende afspraken, zou betekenen voor de uitkomsten voor de gemeentelijke bijdragen aan de VRG. Daarna gaan we in op de voorstellen van Cebeon hoe met de uitkomsten kan worden omgegaan. Ten slotte doen we een voorstel voor het standpunt dat Het Hogeland zou kunnen innemen in de VRG.

De hoofdlijn

De bijdrage aan de VRG wordt bepaald door de omvang van het cluster B&R in het gemeentefonds. Normaal gesproken een stabiel verdeelcriterium. Door de herijking van het gemeente fonds vinden er nu echter grotere verschuivingen plaats:

Percentages en bijdragen op basis van objectief budget B&R					
gemnaam22	2022	Bijdrage in €	2023	Bijdrage in €	Mutatie bijdrage
Pekela	1,5%	649.584	1,5%	686.024	36.441
Westerwolde	4,4%	1.968.578	4,0%	1.806.129	-162.448
Veendam	3,5%	1.538.643	3,5%	1.610.515	71.872
Stadskanaal	4,3%	1.914.225	4,5%	2.024.816	110.591
Oldambt	6,1%	2.685.524	5,8%	2.641.846	-43.678
Eemsdelta	7,2%	3.213.216	6,5%	2.930.697	-282.519
Het Hogeland	9,3%	4.123.029	7,7%	3.482.939	-640.090
Midden-Groningen	9,0%	3.976.487	9,0%	4.083.809	107.321
Westerkwartier	9,0%	4.012.853	9,0%	4.109.428	96.575
Groningen	45,7%	20.290.618	48,5%	22.045.262	1.754.645
Totaal provincie	100,0%	44.372.755	100,0%	45.421.465	1.048.710

**In bovenstaande tabel is het totaal van de bijdragen gebaseerd op de begroting van de VRG voor het betreffende jaar. Daardoor totaal van de bijdragen in 2023 hoger dan in 2022.*

Opvallend is dat met name bij HHL de herijking van het gemeentefonds leidt tot een lager aandeel van het cluster B&R en daarmee zou ook de bijdrage aan de VRG sterk dalen. Om

de herverdeel-effecten te verminderen stelt Cebeon in haar rapport voor het afgesproken verdeelcriterium te verlaten en de zogenaamde "aftopping" die bij de invoering van het nieuwe verdeelmodel is gehanteerd ook te betrekken bij de bepaling van de bijdragen van de deelnemende gemeenten.

Wat is aftopping?

Gemeenten volgen een ingroeipad naar de nieuwe uitkomsten van de herijking van het verdeelmodel van het gemeentefonds:

"groei" gemeenten krijgen geleidelijk meer, "krimp" gemeente geleidelijk minder.

Dus in feite betreft het een tijdelijke suppletierегeling.

Klinkt logisch om ook dit effect ook erbij te betrekken, en zou ook tot acceptabele uitkomsten hebben geleid als voldaan zou worden aan de hieronder liggende verborgen aanname, namelijk:

De krimp en groei is gelijk verdeeld in alle clusters van het gemeentefonds. Immers in dat geval zou het betrekken van de suppletieuitkering leiden tot een ingroeipad in de bijdrage aan de VRG dat spoort met het ingroeipad van de herijking in het gemeentefonds

Deze aanname blijkt in de praktijk nu juist niet het geval te zijn:

Doordat in het geval van HHL er een sterke daling plaats vindt in de overige clusters van het gemeentefonds en hiervoor een grote aftoppingsbijdrage wordt ontvangen, leidt dit tot een flink hogere bijdrage aan de VRG

En dat is niet terecht; de aftopping die wordt ontvangen wordt voornamelijk bepaald door de **niet** B&R clusters. Het cluster B&R is immers slechts 4% van de totale omvang van het gemeentefonds.

Een ander nadeel van de voorgestelde verdeelsystematiek is dat deze weinig toekomstbestendig is. Kijkend naar de onderzoeksagenda van de herijking van het gemeentefonds kunnen we concluderen dat mogelijke aanpassingen in het verdeelmodel in de komende jaren voornamelijk betrekking hebben op gebieden die die het cluster B&R niet of weinig raken, maar wel van invloed zullen zijn op de suppletieuitkering.

Wij constateren het volgende:

- Het voorstel voor de verdeelmaatstaven voor de bijdragen aan de VRG wijken af van de gemaakte afspraken;
- Door het betrekken van de 'aftopping' in de herijking van het gemeentefonds in de bijdrage aan de VRG worden niet aan het cluster B&R gerelateerde effecten in het gemeentefonds sterk bepalend voor de bijdrage aan de VRG;
- Het betrekken van de aftopping in de bijdrage aan de VRG leidt niet tot minder herverdeel-effecten in de bijdragen;
- Het betrekken van de aftopping in de bijdrage is niet toekomstbestendig;
- Het betrekken van de aftopping in de bijdrage is niet objectief.
- Het betrekken van de aftopping leidt voor de gemeente Het Hogeland tot een relatief veel groter nadeel dan dat het voor de overige gemeenten tot een voordeel leidt;

- Cebeon heeft aangegeven de beschreven tekortkomingen in het voorstel te onderschrijven.

Gezien bovenstaande constatering stellen wij het volgende voor:

Vast te houden aan het afgesproken verdeelcriterium: omvang van het cluster B&R in het gemeentefonds, zonder rekening te houden met de aftopping.

Nadere toelichting

Cebeon heeft in haar rapport gemeend voor te stellen rekening te houden met de bij de herijking gehanteerde overgangsregeling (in de vorm van een suppletie-uitkering. Cebeon noemt dit aftopping). De gedachte is dat het nieuwe model nog niet volledig wordt doorgevoerd en dat we dit ook zouden moeten vertalen in de herverdeeleeffecten bij de VRG. Doordat het cluster B&R slechts 4% van het totale gemeentefonds is, heeft dit wat vreemde gevolgen. Grote herverdeeleeffecten in de niet B&R clusters bepalen door deze methodiek in sterke mate de bijdrage aan de VRG.

In onderstaande tabel de optredende effecten van de toepassing van de aftopping op de bijdragen aan de VRG. Daarin zien we dat de aftopping voornamelijk de gemeente Het Hogeland raakt. Het voordeel van HHL wordt afgeroomd en komt vnl. ten goede aan Groningen en een aantal gemeenten die ook zonder aftopping al voordeelgemeente waren. Daar wordt het voordelige effect verder vergroot:

Effect aftopping				
	<i>Mutatie aandeel zonder aftopping</i>	<i>Mutatie aandeel met aftopping</i>	<i>Effect aftopping in €</i>	<i>Effect aftopping per inwoner</i>
gemnaam22				
Pekela	36.441	36.323	118	0
Westerwolde	-162.448	-268.997	106.548	4
Veendam	71.872	21.632	50.240	2
Stadskanaal	110.591	-8.858	119.449	4
Oldambt	-43.678	-199.527	155.849	4
Eemsdelta	-282.519	-455.408	172.889	4
Het Hogeland	-640.090	33.228	-673.318	-14
Midden-Groningen	107.321	194.278	-86.957	-1
Westerkwartier	96.575	159.144	-62.569	-1
Groningen	1.754.645	1.536.895	217.749	1
Totaal provincie	1.048.710	1.048.710	-0	

De vraag is derhalve waarom de aftopping toegepast zou moeten worden. Afgezien van de gemeente Groningen worden de herverdeeleeffecten versterkt in plaats van gedempt. Wat ons betreft een onwenselijke situatie. Zeker wanneer we de effecten van de aftopping in perspectief zetten. Voor Het Hogeland een negatief effect van maar liefst €14 per inwoner, tegenover een marginaal effect per inwoner op alle overige deelnemers.

Voorstel

Vast te houden aan het afgesproken verdeelcriterium: omvang van het cluster B&R in het gemeentefonds, zonder rekening te houden met de aftopping.